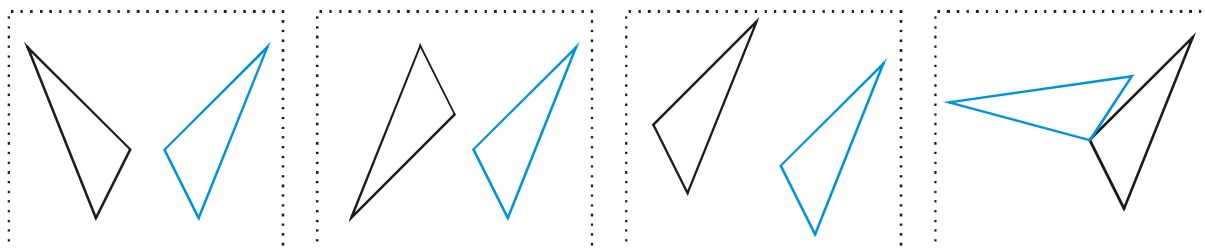

2.4.10 Posunutí

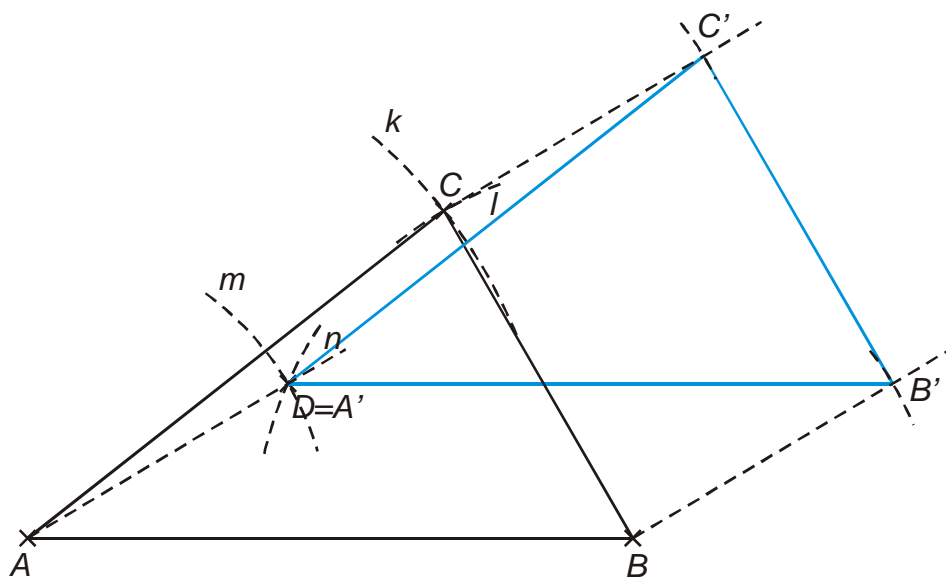
Předpoklady: 020408

Př. 1: Projdi si všechny shodného zobrazování. Kterým z postupů jsme se ještě nezabývali?

Ještě jsme se nezabývali třetím obrázkem – posunutím trojúhelníku do strany.

Př. 2: Je dán trojúhelník ABC : $a = 5$ cm, $b = 7$ cm a $c = 8$ cm. Uvnitř trojúhelníku je dán bod D : $|DA| = 4$ cm, $|DB| = 5$ cm. Narýsuj obrázek. Narýsuj obraz trojúhelníku ABC v posunutí, které zobrazí bod A do bodu D .

Pedagogická poznámka: Žáci příklad neřeší posunutím bodů, narýsují si v bodě D rovnoběžku se stranou AB , na kterou nanesou vzdálenost c , tím získají bod B' a pomocí kružítka dorýsují vrchol C . Projdeme si jednotlivé postupy, které žáci používají, zatím se jim nesnažím vnutit ten klasický.

Př. 3: Čím je určeno posunutí trojúhelníku ABC v předchozím příkladu?

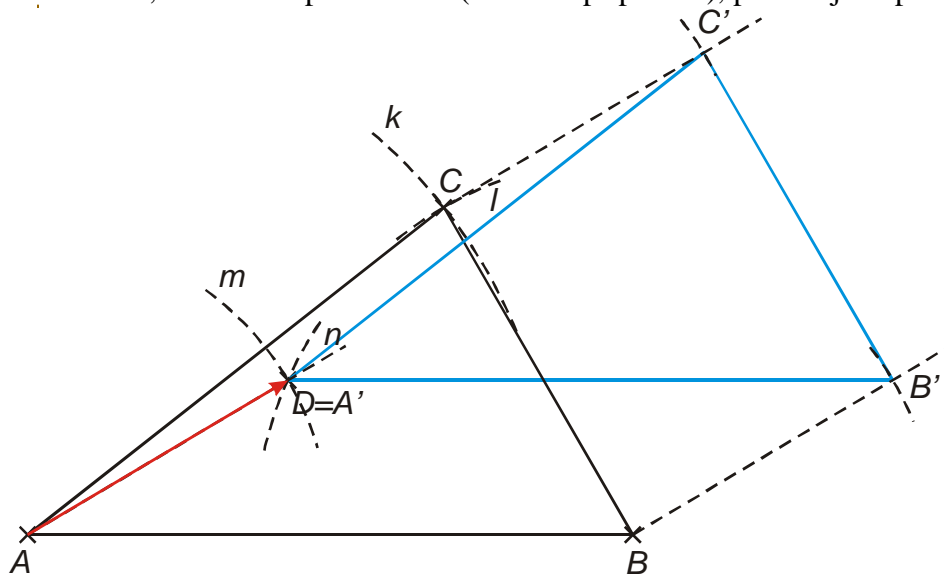
Posunutí trojúhelníků určuje dvojice bodů A a D :

- jejich vzdálenost,
- směr úsečky AD .

Záleží na tom, zda se posune bod A do bodu D nebo obráceně $\Rightarrow$

- do obrázku můžeme dokreslit šipku,

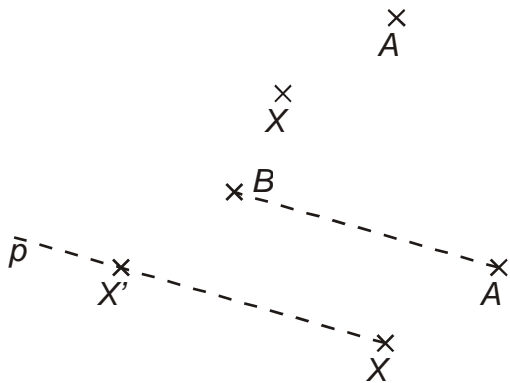
- bod, ze kterého posouváme (v našem případě A), píšeme jako první.

Říkáme, že jsme trojúhelník ABC posunuli v posunutí AD (někdy se píše $\overline{AD}$ nebo $\vec{AD}$, aby se ještě více zdůraznilo, že nejde o obyčejnou úsečku, ale o úsečku orientovanou - z vyznačeným počátečním bodem).

Př. 4: Přerýsuj obrázek do sešitu. Najdi obraz bodu X v posunutí AB . Sestav postup jak narýsovat obraz bodu X v posunutí AB . Zapiš postup způsobem, který používáme pro zápisy konstrukce.

$\times B$

1. p , rovnoběžka s AB
2. bod X' , $|XX'| = |AB|$, $X' \in p$, směr XX' je stejný jako směr AB .

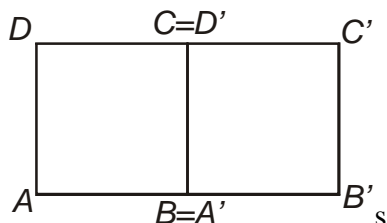
Pedagogická poznámka: V tomto případě většina žáků sestavuje obraz už klasicky. Objevují se však dvě konstrukce pomocí rovnoběžníku $ABX'X$ (pomocí kružítka nebo rovnoběžek).

Př. 5: Načrtni čtverec $ABCD$ a jeho obrazy v posunutí:

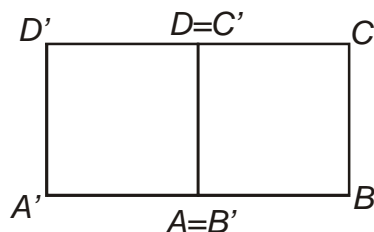
a) AB b) CD c) AC d) BS (S je střed čtverce)

Pro každý bod kresli nový obrázek, nezapomeň popsat všechny původní i zobrazené vrcholy.

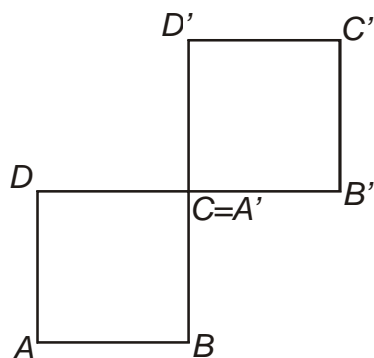
a) AB

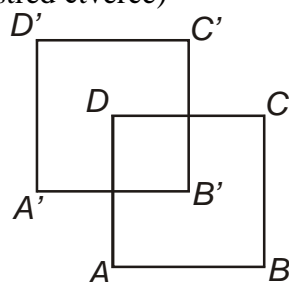
b) CD

c) AC

d) BS (S je střed čtverce)

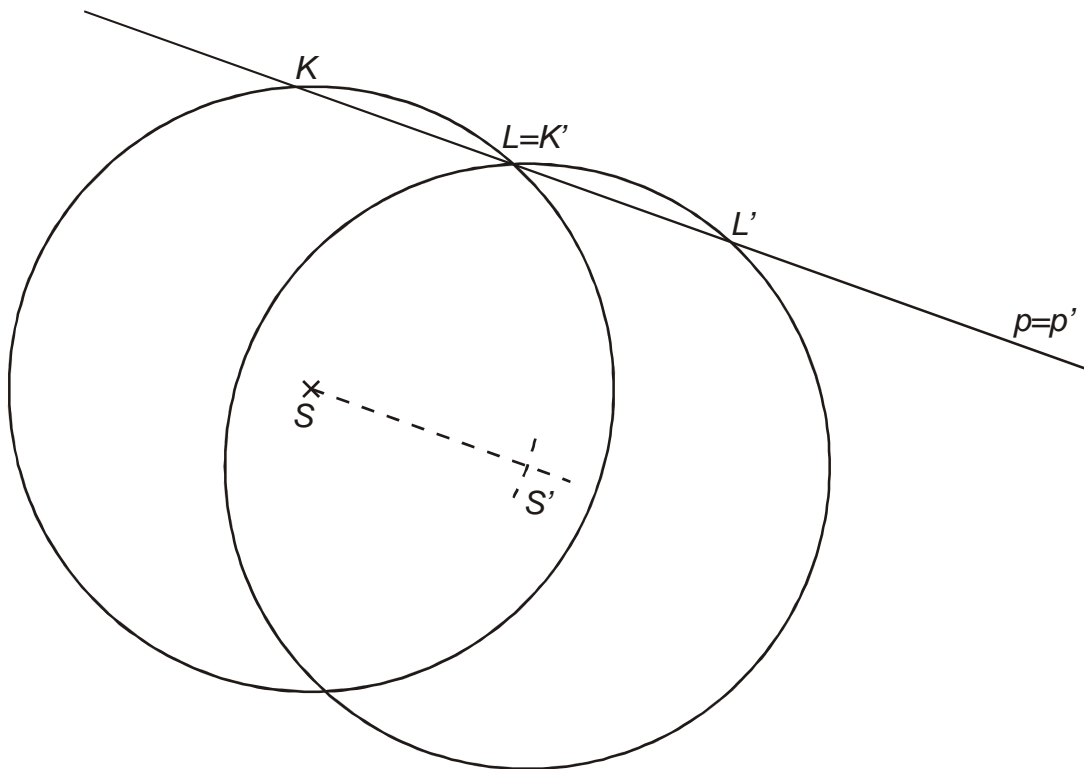

Pedagogická poznámka: Popisování bodů je velmi důležité, část žáků kreslí jenom čtverce, bez popisů však není poznat, zda posouvali správným směrem nebo opačně.

Př. 6: Existují v posunutí body, které se zobrazí samy na sebe (samodruhé body)? Existují v posunutí přímky, které se zobrazí samy na sebe (samodružné přímky)?

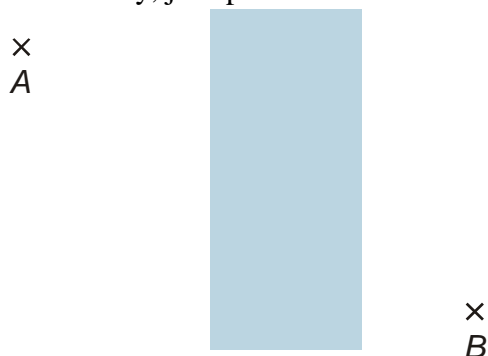
Samodružné body v posunutí neexistují (pokud posuneme papír, posune se každý jeho bod).
Samodružné jsou všechny přímky rovnoběžné se směrem posunutí.

Př. 7: Je dána kružnice $k(S; 4\text{ cm})$ a přímka p , která kružnici protíná ve dvou bodech K, L . Narýsuj obraz přímky i kružnice v posunutí KL .

Pedagogická poznámka: Obrázek je poměrně velký, je zajímavé pozorovat, kteří žáci si nerozmyslí umístění přímky a narýsují ji tak, že posunutí je příliš velké na to, aby se vše vešlo na stránku.

Př. 8: Na obrázku jsou dvě místa ležící na protějšcích březích vodního toku. Obě místa mají být spojena lávkou kolmou na tok řeky. Šířka řeky se v této oblasti nemění. Najdi takové umístění lávky, aby byla cesta co nejkratší. Které údaje potřebuješ znát, abys mohl obrázek přerýsovat do sešitu? Obrázek přerýsuj do sešitu a zjisti celkovou délku cesty, je-li plánec nakreslen v měřítku 1: 10 000.

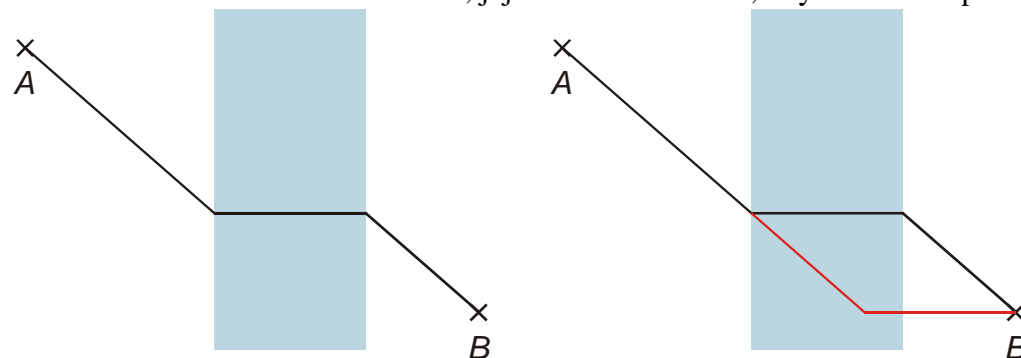

Potřebné údaje:

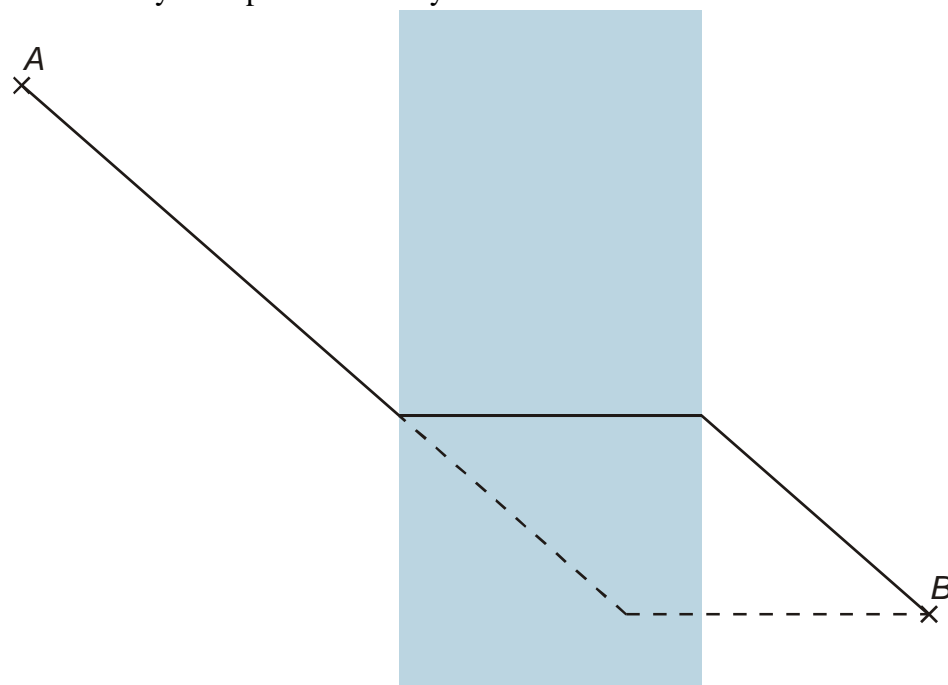
- šířka řeky: 4 cm,
- kolmá vzdálenost bodu A od řeky: 5 cm,
- kolmá vzdálenost bodu B od řeky: 3 cm,
- svislá vzdálenost bodů AB : 7 cm.

Problém: Nejkratší vzdálenost (přímou čáru) umíme najít pro dva body. Cesta na obrázku nebude přímá (uprostřed je lávka).

Řešení: Cesta se skládá ze tří úseků, její délka se nezmění, když změníme pořadí úseků:

⇒ posuneme bod B o délku lávky kolmo k řece směrem k bodu A a získáme bod, který nám umožní narysovat první část cesty z bodu A .

Délka cesty: $6,6 + 4 + 4 \text{ cm} = 14,6 \text{ cm}$

Skutečná velikost: $146\,000 \text{ cm} = 1\,460 \text{ m}$.

Nejkratší cesta s lávkou z bodu A do bodu B má ve skutečnosti délku $1\,460 \text{ m}$.

Shrnutí: